

Bodrum Yarımadası

EGE012
Acil
Gerileme (-2)

Bodrum Yarımadası © Sinan Anadol

Yüzölçümü : 37506 ha
Boylam : 27,32°D
Enlem : 37,12°K
Koruma Statüleri : Doğal sit alanı, arkeolojik sit alanı

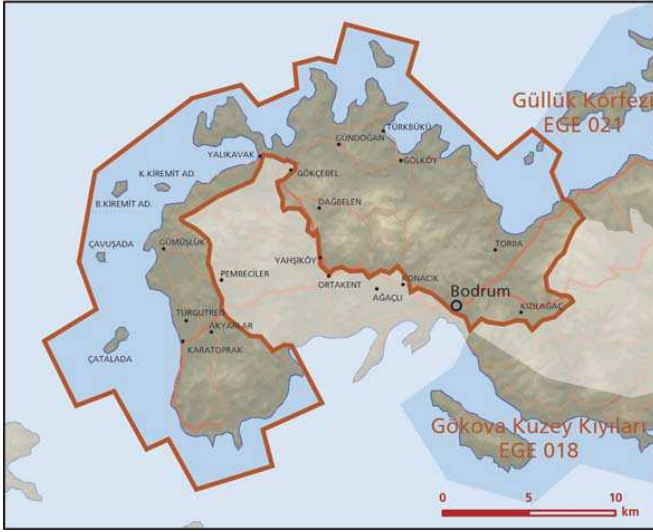
Yükseklik : 0 m - 670 m
İl(ler) : Muğla
İlçe(ler) : Bodrum

- **Alanın Tanımı**: ÖDA, uzunluğu 42 kilometre, genişliği en dar yerinde 6 kilometre, en geniş yerinde ise 23,8 kilometre olan ve doğu batı yönünde uzanan Bodrum Yarımadası üzerinde yer alır. Yarımadanın kuzey ve batı kıyılarının tamamı ve bu kıyılardaki adalardan oluşur. ÖDA'nın batı kısmında irili ufaklı 14 ada, bükler, burunlar ve birbirine paralel tepeler bulunur. Tepelerin arasında küçük vadiler ve sulak alanlar yer almaktadır.
- **Habitatlar**: Yarımadanın büyük kısmını kuzey ve doğu kısmında çam ormanları dışında Akdeniz maki toplulukları kaplar. Geçmişte kızılçam ve dallı servi ormanlarının bulunduğu alanların büyük kısmı bugün makiliklere dönüşmüştür. ÖDA'da hafif tuzlu kıyı lagünleri, sazlıklar, Datça hurmasının doğal bir topluluğu ve turbalıklar da bulunur. Yarımadanın çevresindeki adalar birçok deniz canlısı ve su kuşu için önemli yuvalama alanlarıdır.
- **Türler**: Alan, beş bitki taksonu için ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. Yarımada bölgesel ölçekte önem taşıyan dar yayıllı bir orkide olan *Ophrys omegaifera* yaşamaktadır. Aşağı Gölköy yakınındaki yabancı hurma (*Phoenix dactylifera* x *Phoenix theophrasti*) hibriti koruluğu önemli bir gen kaynağıdır. Bu hurma taksonunun Datça hurmasından (*Phoenix theophrasti*) farklı olduğu genetik testlerle ortaya konulmuştur.
- **Bodrum Yarımadası'nın kıyılardaki ada ve adacıklar, tepeli karabatak (*Phalacrocorax aristotelis*), tavşancıl (*Hieraetus fasciatus*), ada doğanı (*Falco eleonore*), küçük kerkenez (*Falco naumanni*) ve ada martısı (*Larus audouinii*) için önemli üreme alanıdır.**
- **ÖDA**, nesli küresel ölçekte tehdit altında bulunan Akdeniz fokü (*Monachus monachus*) için önemli bir yaşam alanıdır. Fokler adalar ve bakır kalan kıyılarda banmaktadır. SAD-AFAG'ın yaptığı çalışmalar bölgede 3-7 arasında fok yaşadığını göstermektedir. Anadolu parsı (*Panthera pardus tulliana*), vaşak (*Lynx lynx*) ve karakulak (*Caracal caracal*) Bodrum Yarımadası'nda geçmiş yıllarda espit edilmiş türler arasındadır.
- **Alan aynı zamanda nesli küresel ölçekte tehlike altında olan şeritli engerek (*Montivipera xanthina*) adlı yılan türünü barındırır.**
- **Adını Bodrum'dan alan Halikarnas esmeri (*Maniola halicarnassus*) kelebeğinin dünya popülasyonunun önemli bir kısmı burada yaşar.**
- **Alan Kullanımı**: ÖDA'daki temel geçim kaynakları zeytinlik, narenciye üretimi, balıkçılık ve turizmdir. Bodrum Yarımadası'nın güneyinde yerleşim alanlarının daha yoğun oluşu bu bölgenin

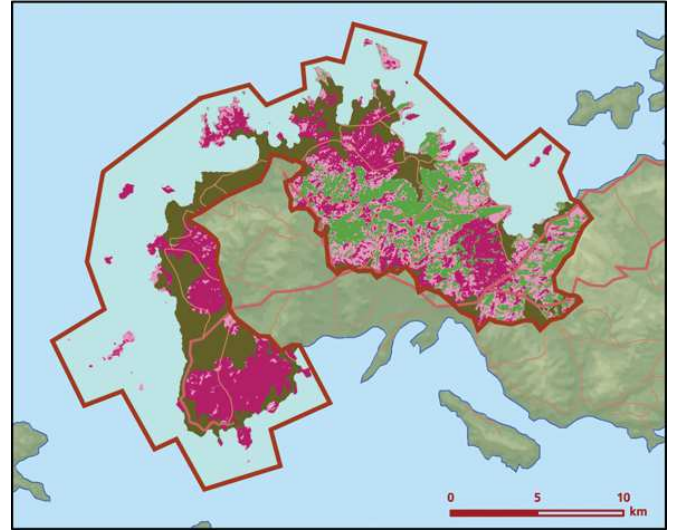
- **Tarım** alanlarından daha uygun olmasıyla ilişkilidir. Tarım alanlarının büyük kısmında zeytinlikler ve narenciye bahçeleri bulunmaktadır. Alandaki dik ve eğimli yamaçlarda küçükbaş hayvanlar otlatılmaktadır. Yarımadanın kıyılarının büyük bir kısmında turizm tesisleri ve ikinci konutlar yer almaktadır.
- **Tehditler**: Bölgedeki tehditler; üzerinde büyük baskı olan kıyı alanlarında plansız yapılaşma, mevcut SİT alanlarının derecelerinin düşürülmesi veya tamamen kaldırılması, sulak alanların doldurulması, su rejimine müdahale, orman yangınları ve egzotik türlerle yapılan ağaçlandırma faaliyetleridir. Öte yandan, balık çiftliklerinin yaygınlaşması deniz kirliliğine sebep olmaktadır. Bu çiftliklerde antibiyotikli yem kullanımı denizdeki canlı yaşamı olumsuz yönde etkilemekte ve su kalitesini bozmaktadır.
- **Bodrum adaları gemilerin rotası üzerinde olduğundan adalarda birçok kez deniz kazası ve çevre kirliliği meydana gelmiştir. Hint Okyanusu kökenli *Caulerpa racemosa* adındaki egzotik yosun türünün yoğun yayılışı nedeniyle bentik deniz yaşamı tehdit altındadır.**
- **Tarım alanlarındaki en önemli iki sorun; zeytinlikler ile sulanabilir verimli tarım arazilerinin turizm tesisleri tarafından işgal edilmesi ve yamaçlardaki kuru tarım teraslarının terk edilmesidir.**
- **Orman arazilerinde kum, çakıl, mıcır ve taş çıkarmak amacıyla maden ocağı adı altında pek çok açık ocak işletmeleridir.**
- **Koruma Çalışmaları**: 1997 yılında Gümüşlük açıklarındaki Çavuş Adası'nda meydana gelen gemi kazası sonucunda ada kıyıları kirleten tonlarca petrol türevi (yağlı) atık SAD-AFAG, Bodrumlu Gönüllüler ve Çevre Bakanlığı tarafından ortak çalışmalar sonucunda temizlenmiştir. Daha sonra SAD-AFAG'ın teklifi ile 300 GRT'dan büyük gemilerle tehlikeli yük taşıyan tüm tonajdaki gemilerin anakara ile kıyıya yakın adaların arasından seyir yapması yasaklanmıştır.
- **ÖDA'da henüz yapılaşmamış nadir alanlardan olan Kūdūr Yarımadası üzerindeki baskıyı azaltmak için SAD-AFAG 1998 yılında bir rapor hazırlayarak Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kurulu'na başvurmuş ve yarımada yüzde 96 oranında birinci derece sit alanı edilmiştir.**
- **Yalıkavak İnsan Doğa Derneği, Türkiye Tabiatını Koruma Derneği - Bodrum ve SAD-AFAG, deniz çevresi ve biyolojik çeşitliliğin korunması amacıyla birçok bilinçlendirme ve eğitim çalışmaları yürütmüştür.**

■ **Yerel İlgili Sahipleri**
Muğla Valiliği; Çevre ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Müdürlüğü; Bodrum Kaymakamlığı; Bodrum Belediyesi; Bodrumlu Gönüllüler; Yalıkavak İnsan Doğa Derneği; Türkiye Tabiatını Koruma Derneği Bodrum Temsilciliği; Sualtı Araştırman Derneği - AFAG.

■ **Güneşin Oya Aydemir, Cem Orkun Kırac**

Bodrum Yarımadası önemli doğa alanı topografya haritası

Bodrum Yarımadası önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Matricaria macrotis</i> - Batı Anadolu	0	0	-	EN	Var	B1
<i>Ophrys omegaifera</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Papaver argemone ssp. davisii</i>	1	0	-	VU	Var	B1
<i>Papaver argemone ssp. nigrotinctum</i>	0	0	-	EN	Var	B1, B2
<i>Phoenix theophrasti</i>	0	0	NT	EN	Var	A2, B1
<i>Falco eleonora</i>	0	0	LC	LC	4-5 Çift (2004 Üreme)	C1
<i>Falco eleonora</i>	0	0	LC	LC	112-150 Birey (Üreme dışı)	C1
<i>Falco naumanni</i>	0	0	VU	LC	6-10 Çift (Üreme)	A1, C1
<i>Hieraetus fasciatus</i> - Akdeniz	0	0	LC	EN	1-2 Çift (1997 Üreme)	B1, C1
<i>Larus audouinii</i>	0	0	NT	(NT)	2-10 Çift (Üreme)	C1
<i>Monachus monachus</i>	0	0	CR	(CR)	Var	A1, C1
<i>Monachus monachus</i> - Doğu Akdeniz	0	0	CR	(CR)	Var	B1, C1
<i>Montivipera xanthina</i>	0	0	CR	LC	Var	A1, C1
<i>Testudo graeca</i>	0	0	VU	NT	Var	A1, C1
<i>Maniola halicarnassus</i>	1	0	-	-	Var	A2, A4, C1